

5 ΠΟΙΚΙΛΙΕΣ

Βασικές ποικιλίες καλλιέργειας αμπελιών στη Στερεά Ελλάδα

1 ΣΑΒΒΑΤΙΑΝΟ

Το Σαββατιανό είναι η κατ' εξοχήν γηγενής ποικιλία της Αττικής αλλά και η πιο διαδεδομένη σε όλη την Ελλάδα. Το Σαββατιανό διαμορφώνεται σε κυπελλοειδή ή αμφίπλευρα γραμμικά σχήματα και παρουσιάζει αντοχή στις ασθένειες. Οι σταφυλές του είναι μεγάλες, φτάνουν μέχρι και τα 500γρ. σε αμπελώνες που ποτίζονται. Καθώς είναι παραγωγική ποικιλία το μεγάλο στοίχημα των παραγωγών για ποιοτικούς οίνους είναι η μικρή στρεμματική απόδοση. Το Σαββατιανό είναι μια ποικιλία με μέτρια ζωηρότητα και υψηλή παραγωγικότητα, αφού η στρεμματική της απόδοση εύκολα μπορεί να ξεπεράσει τα 2.000 κιλά ανά στρέμμα. Όμως όταν η καλλιέργεια του είναι ξηρική, δηλαδή δεν υπάρχει δυνατότητα ποτίσματος, η απόδοση πέφτει στα 700 με 900 κιλά το στρέμμα, Παρουσιάζει δυναμισμό προσαρμογής σε διάφορα εδαφοκλιματικά περιβάλλοντα. Έχει ικανότητα να παράγει οινικά προϊόντα ποιότητας σε ξηρά, φτωχά, χαλικώδη και ασβεστούχα εδάφη. Στους παλαιούς αμπελώνες μορφώνεται σε χαμηλό κύπελλο αλλά σήμερα μορφώνεται σε αμφίπλευρο γραμμικό. Παρουσιάζει καλή συγγένεια με τα περισσότερα υποκείμενα που έχουν χρησιμοποιηθεί στο παρελθόν, καθώς και με αυτά που χρησιμοποιούνται σήμερα στην Ελλάδα. Προσαρμόζεται σε διαφορετικούς τύπους εδαφών, δίνει όμως καλύτερα ποιοτικά χαρακτηριστικά σε εδάφη ξηρά, ασβεστώδη, μέσης γονιμότητας. Από πειραματικές Οινοποιήσεις που έχουν λάβει χώρα στο Εργαστήριο Οινολογίας και Αλκοολούχων Ποτών του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών η ποικιλία Σαββατιανό είναι δυνατόν να δώσει οίνους πλούσιους σε αρώματα πράσινου μήλου, μπανάνας, και με βοτανικό χαρακτήρα με μέτρια οξύτητα (Lola et al., 2022, Λολα κα. 2022, Miliordos et al., 2022).

Σταφυλή Σαββατιανό, Κοιλιάδα
Μουσών(Πηγή προσωπικό
αρχείο Μηλιόρδος Δημήτριος,
2020)

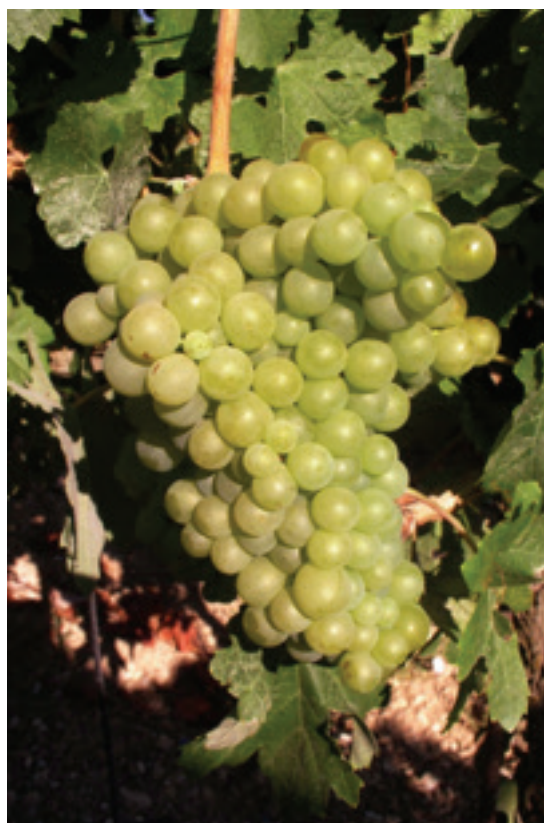
5 ΠΟΙΚΙΛΙΕΣ

Βασικές ποικιλίες καλλιέργειας αμπελιών στη Στερεά Ελλάδα

2 ΜΑΛΑΓΟΥΖΙΑ

Στη δεκαετία του 1970, η Μαλαγουζιά θεωρείτο εξαφανισμένη και την ήξεραν ελάχιστοι. Σήμερα, μετά από επίπονη εργασία Πανεπιστημιακών Καθηγητών, αμπελουργών και οινολόγων, η Μαλαγουζιά θεωρείται ευρέως ως σταφύλι παγκόσμιας εμβέλειας, που δίνει έξοχους ξηρούς λευκούς οίνους. Πρόκειται για γηγενή ελληνική ποικιλία εντοπισμένη γεωγραφικά στις αμπελουργικές περιοχές της Δυτικής Στερεάς. Η ράγα έχει μεσαίο ως μεγάλο μέγεθος, σφαιρικό ή ωοειδές σχήμα, ενώ το χρώμα ποικίλει από πρασινοκίτρινο έως χρυσό. Η πυκνότητα των ραγών πάνω στο τσαμπί είναι υψηλή. Η απόδοση της μαλαγουζιάς κυμαίνεται από 500 κιλά ανά στρέμμα όταν τα πρέμνα του αμπελώνα διαμορφώνονται ως κύπελλο μέχρι 1500 κιλά ανά στρέμμα σε γραμμικό σχήμα. Η απόδοση εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό και από το υποκείμενο στο οποίο έχει εμβολιαστεί η ποικιλία, καθώς και από το κλίμα και τις καλλιεργητικές συνθήκες. Καλλιεργείται σε μικρές εκτάσεις σε διάφορες αμπελουργικές περιοχές της Πελοποννήσου και της Στερεάς Ελλάδας, με ισχυρή τάση επέκτασης την τελευταία εικοσαετία σε Μακεδονία, Ήπειρο, Θεσσαλία. Πολυκλωνική ποικιλία με έντονη παραλλακτικότητα στους χαρακτήρες του φύλλου, της σταφυλής και των οινικών χαρακτηριστικών. Η συγκεκριμένη λευκή ποικιλία είναι δυνατόν να παράξει οίνους αρωματικούς που χαρακτηρίζονται από αρώματα όπως άνθη λεμονιού, Grapefruit καθώς και Λεμόνι (Nanou et al., 2021).

Σταφυλή Μαλαγουζιά
(Πηγή <https://www.bakasietas.gr/el>)

5 ΠΟΙΚΙΛΙΕΣ

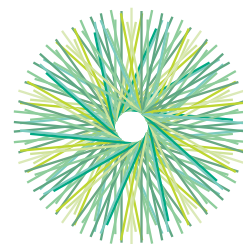
Βασικές ποικιλίες καλλιέργειας αμπελιών στη Στερεά Ελλάδα

3 ΜΟΥΧΤΑΡΟ

Περιοχή καλλιέργειας Βοιωτία με χαρακτηριστικό χρωματισμό ραγών κυανοϊώδης. Έχει σχετικά χαμηλή στρεμματική απόδοση που εξαρτάται σημαντικά από τις συνθήκες στις οποίες καλλιεργείται (450–800 kg/στρέμμα) και καταλαμβάνει έκταση μόλις 130 στρέμματα όπου διαμορφώνεται σε κυπελλοειδές και γραμμικό. Η τεχνολογική ωρίμανση της έρχεται τέλη Σεπτεμβρίου. Οι κρύοι χειμώνες και τα ζεστά καλοκαίρια αποτελούν το μικροκλίμα της περιοχής. Αποτελεί πυκνόρραγη ποικιλία, καθώς η ράγα είναι μεσαίου μεγέθους και σφαιρική. Το πρέμνο είναι ζωηρό, μέσης προς μεγάλης παραγωγικότητας. Επιπρόσθετα, δίνει ερυθρούς και ροζέ οίνους με δυνατότητα παλαίωσης αν και διερευνάται ακόμα η εξέλιξη της στο χρόνο. Οι παραγόμενοι οίνοι έχουν βαθύ βυσσινί χρώμα, αρώματα κόκκινων φρούτων, μπαχαρικών και βοτάνων. Πειραματικές ζυμώσεις στο εργαστήριο Οινολογίας και αλκοολούχων ποτών στο ΓΠΑ έχουν δείξει υψηλή οξύτητα, ένταση χρώματος και συγκέντρωση φαινολικών ενώσεων, με αρώματα κόκκινων φρούτων και ειδικότερα Βιολέτα, φράουλα, μύρτιλο, φραγκοστάφυλο, βύσσινο, πικάντικα και βοτανικά αρώματα (Miliordos et al., 2022, Christophi et al., 2021).

Σταφυλή Μούχταρο κοιλάδα
Μουσών (Πηγή από προσωπικό
αρχείο Μηλιόρδος Δημήτριος,
2020)

5 ΠΟΙΚΙΛΙΕΣ

**Βασικές ποικιλίες καλλιέργειας αμπελιών
στη Στερεά Ελλάδα**

4 ΜΑΥΡΟΚΟΥΝΤΟΥΡΑ

Περιοχές καλλιέργειας, νησιά νοτίου Αιγαίου, Κρήτη, Εύβοια, Βοιωτία και αλλού σποραδικά. Χρωματισμός ραγών κυανομελανός. Ποικιλία οινοποιήσιμης σημασίας. Και ειδικότερα μεγάλης οικονομικής σημασίας για τις περιοχές που καλλιεργείται.

5 ΠΟΙΚΙΛΙΕΣ

Βασικές ποικιλίες καλλιέργειας αμπελιών στη Στερεά Ελλάδα

5 ΒΡΑΔΙΑΝΟ

Το Βραδιανό είναι μια ερυθρή σπάνια ποικιλία που την συναντάμε εδώ και πολλά χρόνια στον νομό Εύβοιας (κυρίως στο βόρειο τμήμα του νησιού), στον νομό Μαγνησίας, Φθιώτιδας αλλά και στον νομό Βοιωτίας. Η ποικιλία τα τελευταία χρόνια καλλιεργείται σε μικρές εκτάσεις από επαγγελματίες και ερασιτέχνες παραγωγούς. Σύμφωνα με Πανδή – Αγαθοκλή (2012) η καλλιέργεια της ποικιλίας στη περιοχή της Κύμης διαπιστώθηκε κατόπιν σχετικής προφορικής έρευνας μεταξύ των κατοίκων της. Είναι ποικιλία με χαρακτηριστικό μαύρο χρωματισμό στις ράγες και μικρορραγη. Περιοχές καλλιέργειας, Εύβοια, Μαγνησία, Σκόπελος, Φθιώτιδα (Κοτίνης 1985). Ο Κριμπάς το 1944 αναφέρει πως «η ονομασία πιθανόν να αποτελεί παραφθορά της ονομασίας της περιοχής Bordeaux από την οποία εισήχθη στη Εύβοια. » (Μερκουρόπουλος , 2023). Η ωρίμανση ξεκινά τέλη Ιουλίου και η πλήρης ωρίμανση παρατηρείται περί τα μέσα Σεπτεμβρίου. Είναι ζωηρή ποικιλία, παραγωγική, με ανθεκτικότητα στην ξηρασία (Σπινθηροπούλου, 2000). Τα δεδομένα για την καλλιεργητική συμπεριφορά της ποικιλίας, την ευαισθησία της στις διάφορες ασθένειες και προσβολές, και του οινολογικού της δυναμικού, είναι σχετικά περιορισμένα, διότι οι αμιγείς αμπελώνες της ποικιλίας είναι ελάχιστοι και δεν υπάρχουν πολλά επίσημα καταγεγραμμένα στοιχεία παρά μόνο εμπειρικά συμπεράσματα των αμπελουργών και οινοποιών που καλλιεργούν και οινοποιούν την ποικιλία αυτή. Κατά τον Κριμπά (1943–44) το Βραδιανό παρουσιάζει υψηλή σακχαροπεριεκτικότητα στο γλεύκος (22 οBrix) κατά την πλήρη ωρίμανση, οξύτητα 5,2 g/L γλεύκους εκφρασμένη σε τρυγικό οξύ, και ο οίνος που προκύπτει χαρακτηρίζεται για το ποιοτικό του άρωμα και είναι

πλούσιος σε ταννίνες. Η στρεμματική απόδοση του σε σταφύλια ανέρχεται στα 1.000 kg το στρέμμα ή διαφορετικά, 3 kg ανά πρέμνο. Δίνει οίνους με ελαφρύ χρώμα, αρώματα που θυμίζει γλυκά μπαχαρικά και πολύ κόκκινο φρούτο. Κρασί «εύκολο», με μέτρια οξύτητα και σώμα.

Σταφυλή Βραδιανού λίγες μέρες πριν την πλήρη τεχνολογική ωρίμανση(Πηγή: Πτυχιακή Μελέτη, Γεώργιος Θεοδώρου, 2020)

5 ΠΟΙΚΙΛΙΕΣ

Βασικές ποικιλίες καλλιέργειας αμπελιών στη Στερεά Ελλάδα

Βιβλιογραφία

- > Κοτινής, 1985. Ελληνικός αμπελογραφικός Ατλας. Υπουργείο Γεωργίας, Αθήνα.
- > Κριμπάς, ΒΔ (1944). Ελληνική Αμπελογραφία. Τομος Β'. Υπουργείο Γεωργίας, Αθήνα.
- > Μερκουρόπουλος, Γ. (2023). Ελληνικές Ποικιλίες Αμπέλου. Ελληνικός Γεωργικός Οργανισμός Δήμητρα. Ινστιτούτο Ελιάς, Υποτροπικών Φυτών και Αμπέλου, Τμήμα Αμπέλου, Λυκόβρυση, Αττική
- > Πανδή Αγαθοκλή Β (2012). Αμπελώνες Κύμης. Μορφωτικός και Εκπολιτιστικός Σύλλογος Κύμης.
- > Miliordos, D.-E.; Tsiknia, M.; Kontoudakis, N.; Zaharias, N.; Kotseridis, Y. A Holistic Approach to Using Biostimulants on the Red Grapevine Variety, Mouhtaro – from Grape to Wine: Sourced from the Research Article: "Impact of Application of Absciscic Acid, Benzothiadiazole and Chitosan on Berry Quality Characteristics and Plant Associated Microbial Communities of Vitis Vinifera L Var. Mouhtaro Plants." (Sustainability, 2021). Original Language of the Article: English. Technical Reviews 2022. <https://doi.org/10.20870/IVES-TR.2022.5504>.
- > Miliordos, D. E.; Kanapitsas, A.; Lola, D.; Goulioti, E.; Kontoudakis, N.; Leventis, G.; Tsiknia, M.; Kotseridis, Y. Effect of Nitrogen Fertilization on Savvatiano (Vitis Vinifera L.) Grape